

7-9 YAŞ

Yazan: Tolga Özturun - Lider Hepgenç
Resimleyen: Ece Zeber

4. BASKI
34.000 adet
basılmıştır

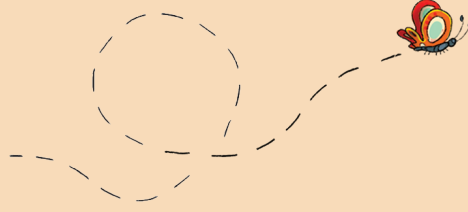
ÇARVUDUK

ile
Çöp Turşusu

TEKİ
KİTAP

SABANCI VAKFI

*Kıymetli büyükannem Hayriye Erduran Hanımefendi'nin
kuşaktan kuşağa anlattığı masalın kahramanı Papuduk'un,
hayvan sevgisi ve çevre bilinci ile büyüyen nesiller
yetişmesine katkı sağlaması dileğiyle...*

Serra Sabancı

PAPUDUK ile ÇÖP TURŞUSU

Papuduk sabah uyanır uyanmaz pencereyi açmış.

Odası mis gibi orman havasıyla dolsun istemiş... Fakat o da ne? Pencereden içeriye çok kötü bir koku girmiş! Papuduk bu kokunun nedenini öğrenebilmek için hemen bahçeye çıkmış. Meğer mahalleye iki gündür çöp kamyonu uğramamış, bu koku biriken çöplerden geliyormuş! Hava ısındıkça koku dayanılmaz bir hâl almış. Ormandaki herkes mahallelerinin ne kadar pis koktuğunu konuşuyormuş. İşin ilginç tarafı ormanda yaşayan herkesin bu durumdan şikâyet etmesi ama kimsenin bu konuda hiçbir şey yapmamasıymış.

Papuduk yine yerinde duramamış ve ormanda tüm çöplerin toplandığı yere gitmeye karar vermiş. Annesinden izin almış ve yola çıkmış.

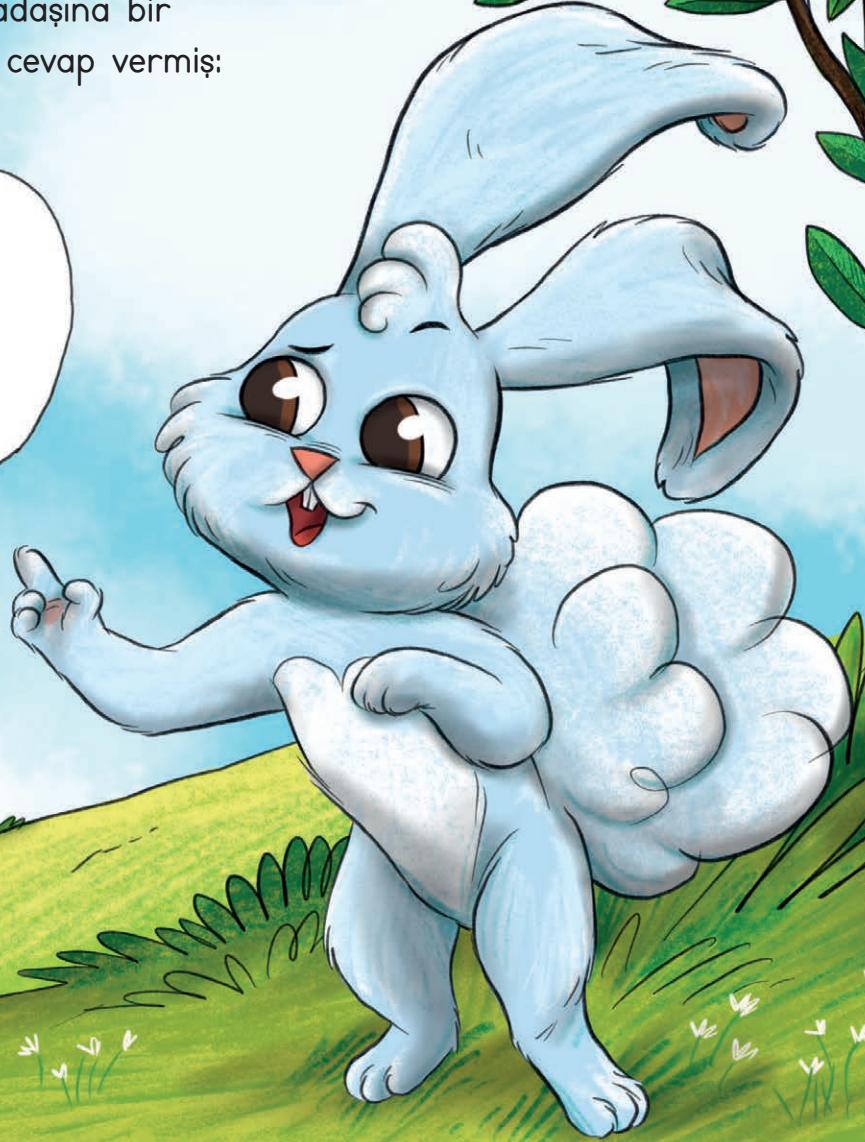
Yolda okuldan arkadaşı Meraklı Tilki ile karşılaşmış. O da aynı konuda şikayetçiymiş:

Günaydın
Papuduk, nasılsın?
Ne kadar da pis kokuyor
ormanımız!

Papuduk, arkadaşına bir dedektif tavrıyla cevap vermiş:

Evet, ben de kokunun kaynağını bulmak için yola çıktım. İstersen bunu beraber araştırabiliriz.

Çözümü birlikte bulabileceklerini düşünmüşler. Bunun üzerine hızlıca Meraklı Tilki'nin mağarasına gidip babasından izin istemişler. Sonra tekrar yola çıkıp kokuyu takip ederek ilerlemişler.

Tüm ormanın çöpünün toplandığı alana geldiklerinde koku daha da dayanılmaz bir hâl almış. Gördükleri karşısında büyük bir şaşkınlık yaşamışlar. Hayatları boyunca bu kadar büyük bir çöp yığını görmedikleri için gözleri şaşkınlıktan kocaman olmuş.

Papuduk'un aklına çöp ayrıştırma merkezinde öğrendikleri gelmiş. Zar zor nefes alarak "Sanırım Yedinci Kıta bizim ormanda!" demiş arkadaşına.

"Yedinci Kıta"yı
hatırlıyor musun?

Daha sonra Papuduk ve Meraklı Tilki çöp yığınlarının yakınlarındaki bir grup hayvanın tartıştığını görmüşler. Biraz daha yaklaşıncaya sorunu anlamışlar. Ormandaki çöpleri ayrıştırıp öğüterek tekrar toprağa kazandıran solucanlar kızgınmış. Bu kadar fazla çöp çıkardıkları için diğer hayvanları suçluyorlarmış. Tartışmanın sonunda artık bu işi yapmaktan çok yorulduklarını belirterek çöp ayrıştırma ve öğütme işine son verdiklerini söylemişler.

Çok fazla çöp çıkarmakla suçlanan hayvanlar ise solucanların bu işe son veremeyeceğini söyleyerek onlara karşı çıkmışlar. Bu çöp yığınının onların sorumluluğunda olduğunu iddia ederek solucanları suçlamışlar.

Onlar böyle tartışırken uzaktan tuhaf birinin geldiğini görmüşler. Kısa boylu, esmer, antenleri olan ve kaval çalan biriymiş bu. Kavalından yükselen güzel melodi herkesi sakinleştirmiş. Biraz insana biraz hayvana benzeyen, kambur duruşlu, şahane müzikler çalan yabancı onlara yaklaşmış.

Merhaba çocuklar,
burada ne arıyorsunuz?
Neyi tartışıyorsunuz?

Hepsi birden merakla bu tuhaf yabancıya selam vermiş.
Papuduk tüm ormanı kaplayan kokunun peşinden buralara kadar geldiklerini
söylemiş. Hemen ardından da burada karşılaştıkları tartışmayı anlatmış.
Bu esnada diğer hayvanlar yabancıya kim olduğunu sormuşlar.
O da cevap vermiş:

Benim ismim Kokopelli. Ben Kızılderili soyundan geliyorum.
Bereket yaymak için ormanları geziyorum. Sırtımda taşıdığım heybemde
tohumlarım var. Bu güzelim tohumları ekebilmek için yeni topraklar yapıyorum.
Tohumlarımı eke eke tüm dünyayı geziyorum. Çaldığım kaval ile de
insanlara güzel tohumların filizlendiğinin müjdesini veriyorum.

Çevre konusunda çok şey bildiğini düşünen Papuduk,
şaşkın bir ifadeyle Kokopelli'nin yüzüne bakmış:

Toprak yapmak
ne demek? Toprak nasıl
yapılabilir ki? O hep doğada
vardır zaten.

Sizce toprak
nasıl yapılabilir?

Kokopelli aslında toprak yapılabileceğini ve bunun için bir sürü yöntem olduğunu söylemiş.

İsterseniz size toprak yapmayı öğretirim. Buna "kompost" diyoruz. Çok çeşitli kompost uygulamaları var. Eğer siz de denemek isterseniz evde "bokaşı kompost" yapabilirsiniz. Böylece hem toprak yapabilir hem de arkadaşlarınıza bunu öğretebilirsiniz!

Papuduk ve Meraklı Tilki, duyduklarından pek bir şey anlamamışlar ama toprak yapabilme fikri ikisini de çok sevindirmiş. Belki de Kokopelli heybesindeki tohumlardan onlara da verebilirmiş.

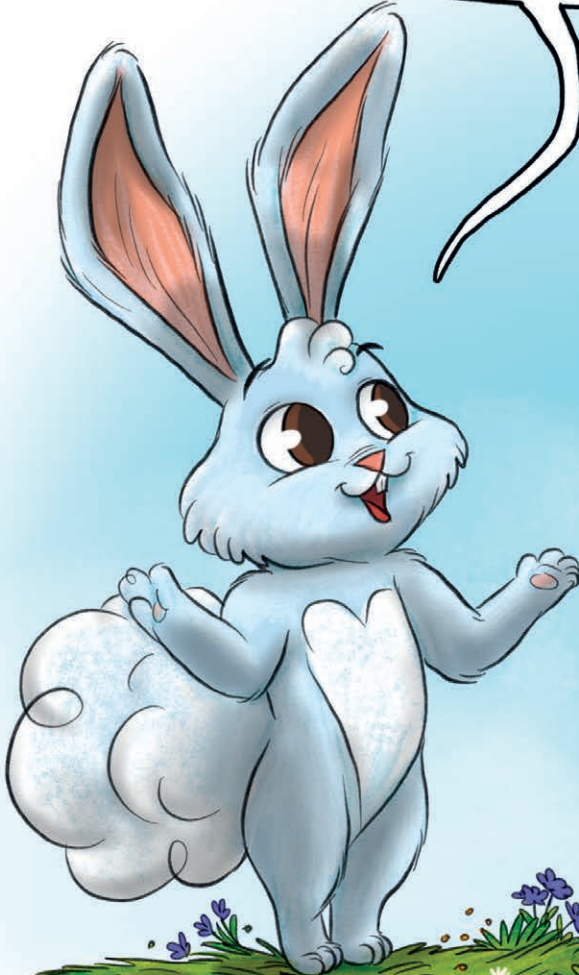
Kokopelli başlamış anlatmaya:

Sevgili çocuklar, bu yöntem çok uzun yıllar önce Japonya'da bulundu. Japonlar bu komposta "çöp turşusu" da diyorlar. Aslında bunun için meyve ve sebze atıklarınızı yani *organik çöplerinizi* kullanıyorsunuz. İçine ekleyeceğiniz biraz buğday kepeği sayesinde hiçbir şey yapmanıza gerek kalmıyor. Müthiş verimli bir toprak kendiliğinden oluşuyor.

Kokopelli'nin anlattıklarını hayret içinde dinleyen Papuduk merakla sormuş:

Peki, bu
çöp turşusu nasıl olup da
toprağa dönüşüyor?

Önce altında musluğu olan kapaklı bir kova hazırlıyoruz. Her gün evden çıkan organik çöplerimizi içine koyuyoruz, üzerine buğday kepeği ekliyoruz. Kovamız çöple doldukça alttaki musluktan çöpün suyunu alıyoruz. Kapağını hiç açmadan on beş gün bekletiyoruz. On beşinci günün sonunda kovanın içindekileri alıp bahçemizdeki bir çukura boşaltıyoruz. İşte sana toprak yapımının sırrı! Bu toprağa istediğin tohumu ekebilirsin.

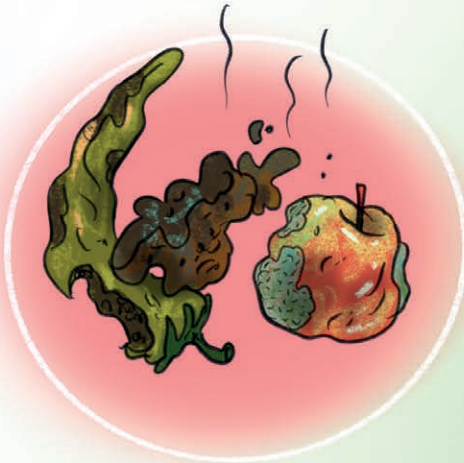
Meraklı Tilki konuyu hemen anlamış:

Yapımı zor gibi görünse de bu yöntemle toprak elde etmek müthiş! Toprakta aldığımız mineralleri tekrar toprağa karıştırmak hem doğa için hem de hepimizin geleceği için çok önemli!

Kokopelli devam etmiş:

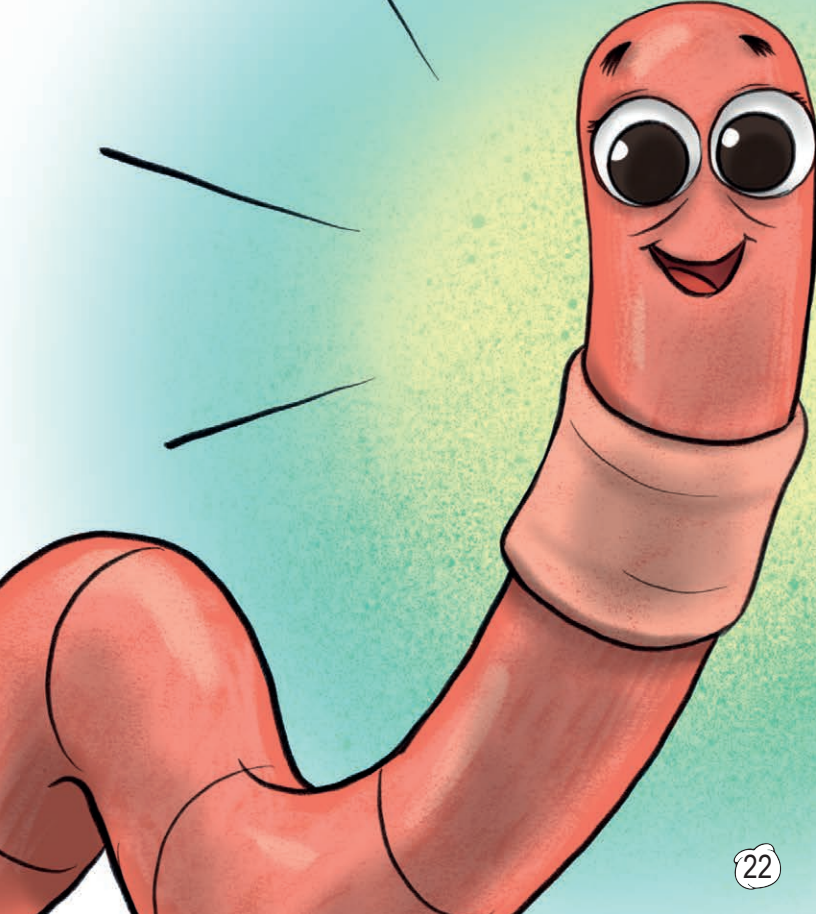
Yalnız, unutmadan söyleyeyim... Yapacağınız çöp turşusuna hemen hemen bütün organik çöplerinizi koyabilirsiniz: Pişmiş ya da pişmemiş meyve ve sebze hatta ekmek, çay ve kahve atıkları. Bu çöp turşusuna ekleyemeyeceğiniz tek şey; bozulmuş, küflenmiş, çürümüş gıda atıklarıdır.

X

Bunun üzerine solucanlardan biri söze karışmış:

Eğer ormandaki hayvanlar çöp turşusu yaparak çöpleri ayrıştırıp tekrar toprağa kazandıracaksa biz de işimize geri döneriz. Yükümüz hafifleyeceği için daha rahat çalışabiliriz.

Çöp turşusu için ihtiyaçları olan kovaları nereden bulacaklarını düşünürken yaşlı bir sincap söz istemiş:

Beni dinlemenizi rica ediyorum sevgili orman halkı. Tohumlarımızı sakladığımız kovalarımız bu iş için uygun bir malzeme olabilir. Kışa hazırlık yaptığımız için bir sürü boş kovamız var. Onları kullanabilirsiniz.

Kokopelli'nin verdiği bilgiler tüm hayvanları heyecanlandırmış. Her kafadan bir ses çıkıyor, yeni fikirler havada uçuşuyormuş. Bu sırada uzaklardan bir kaval sesi duyulmuş. Hepsi de bu kaval sesinin Kokopelli'den geldiğini anlamış. Sağa sola bakınmışlar ama onu hiçbir yerde görememişler. Kokopelli çoktan uzaklaşmış bile... Başka yerlerde toprak yapmak ve bereketi yaymak için yoluna devam ediyormuş.

Çok uzaklardan da gelse o kaval sesini hep duymuşlar.

Bu hikâyeyi okuduktan sonra
sen de çöplerini doğaya kazandırmak
ister misin?

OYUN ZAMANI

Ne gündü ama! Kokopelli ile tanıştığımızı inanamıyorum! Onun verdiği bilgilerle ormanımızı kurtardık. Hem solucanların üzerindeki ağır yükü kaldırdık hem de doğaya bir katkımız oldu.

Ne dersin? Sen de doğaya böyle bir katkıda bulunmak istemez misin? Mesela senin de evinde bir çöp turşusu kovası olsa, çöplerini burada biriktirip bekletsen... Daha sonra toprağa gömüp toprağın verimini artırırsan?

Bence harika bir şey olur bu! Bunun için bir çöp turşusu kovasına ihtiyacın olacak. İnternette yapacağın ufak bir araştırma ile çöp turşusu kovası satın alabilirsin. Ama satın almak yerine kendin yapmak istersen yan sayfadaki tarifi uygulayabilirsin. Fakat bunu yaparken bir büyüğünden yardım istemeyi unutma!

Çöp Turşusu için Kova Hazırlamak:

1 Kapaklı, hava geçirmez bir *kova* alalım.

2 Kovanın tabanına uygun bir *saksı altlığı* bulalım.

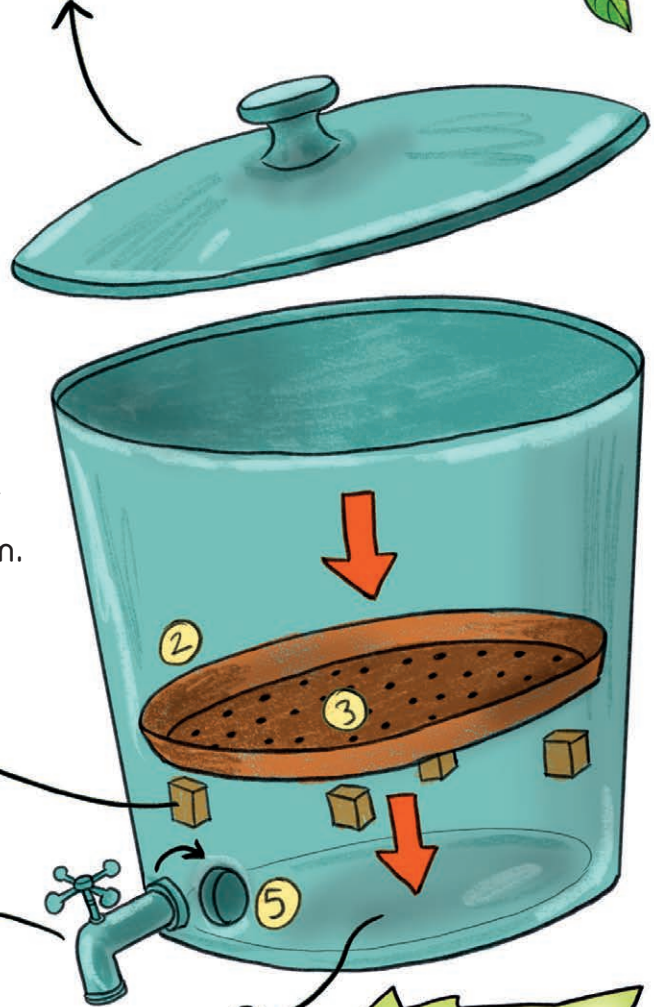
3 Saksı altlığını delip *süzgeç* haline getirelim.

4 Süzgecin tabanına dört adet tahta yapıştırıp *ayaklık* yapalım.

5 Kovanın ön-alt kısmına musluk için bir *delik* açalım.

6 Deldiğimiz yere bir *musluk* monte edelim.

7 Süzgeci kovanın tabanına yerleştirelim.

Ve kovanız hazır!

Çöp Turşusu Yapmak:

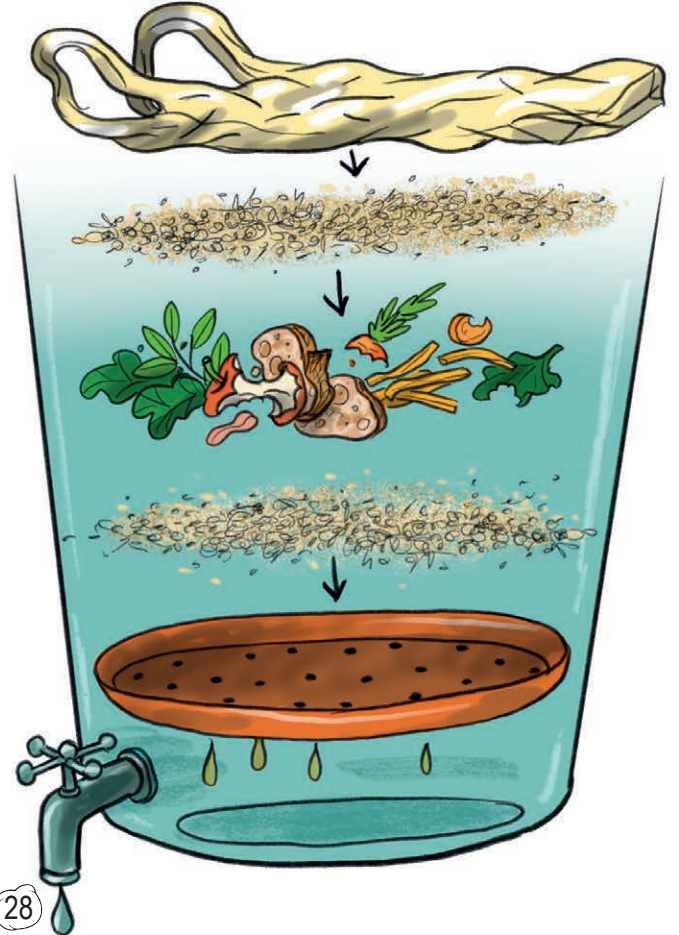
- 1 Pişmiş veya çiğ tüm meyve ve sebze atıklarını biriktirelim. (Çürümüş sebze meyve atıklarını kesinlikle koymuyoruz.)

- 2 Kovanın dibine biraz buğday kepeği serpelim. Üzerine atıklarımızı koyalım ve serpme işlemi tekrarlayalım.

- 3 Poşetle bastırıp atıkların hava almaması için poşeti atıkların üzerinde bırakalım ve kovanın kapağını sıkıca kapatalım.

- 4 Her gün kovanın dibindeki musluktan atıkların suyunu boşaltalım.

5 Aldığımız suda turşuya benzer bir koku varsa sorun yok. Çok rahatsız eden bir koku varsa kompostumuz bozulmuş demektir. İşleme yeniden başlamamız gerekir.

6 Her gün eklediğimiz çöplerle beraber kovamıza buğday kepeği de koymayı unutmayalım.

7 Kova tamamen dolunca kovayı on beş gün hiç açmadan bekleyelim.

8 On beşinci günün sonunda açtığımızda üzerinde beyaz bir küf varsa kompostumuz olmuş demektir.

9 Bu kompostu toprağın 30 cm altına gömerek toprağımızı verimli hâle getirebiliriz.

Böyle okuyunca biraz uzun ve zahmetli gelmiş olabilir ama inan ki yapması çok kolay. Biz koca ormandaki çöpü bu şekilde tekrar doğaya kazandırdık.

HAYDİ CEVAPLAYALIM

1. Her zamanki gibi kolay bir soru ile başlıyorum:
Kokopelli kimdir?
2. Bir çöp turşusu yaptığını düşünelim; ama yaptığın kompostu gömebileceğin bir bahçen yok. Bu kompostu nasıl değerlendirirsin?
3. Kokopelli ormana uğramasaydı hiç kimsenin çöp turşusundan haberi olmayacaktı. Peki, çöp turşusunu bilmeseydik solucanlar ve diğer hayvanlar arasındaki tartışmayı nasıl çözebilirdik?
4. Bir çöp turşusu kovasının "hava almaması" ve "atıkların suyunu boşaltabilmesi" gibi iki özelliğe sahip olması gerekiyor. Bu özellikleri kapsayan ve çöp turşusu yapmamıza imkân sağlayacak bir alet tasarlayacak olsan bu nasıl bir şey olurdu?
Hayal ettiğin bu aleti çizebilir misin?
5. Yediğimiz yiyeceklerin atıklarını neden doğaya geri döndürmeye çalışıyoruz? Bu işlemin dünyamıza ne gibi bir yararı var?

Tolga Öztoran

1977'de İstanbul'da doğdu. Sakarya Üniversitesi'nden mezun oldu ve etkinlik şirketlerinde çalıştı. Ömrünün yarısını sokak hayvanlarının özgürlük mücadelesine adadı. Kısa filmler çekti, radyo programları yaptı, çocuklara eğitimler verdi. Sabancı Vakfı "fark yaratan" programına seçildi. İstanbul'da yaşıyor ve evini çok sayıda engelli hayvan ile paylaşıyor.

Lider Hepgenç

1987'de İzmir'de doğdu. Astsubay olarak görev yaparken askerlik kariyerini bırakarak hayatına yaratıcı drama öğretmeni olarak devam etmeye karar verdi. O günden beri müzelerde, kitabevlerinde, okullarda çocuklarla yaratıcı drama çalışmaları yürütüyor, çocuk kitapları yazıyor. Oğlu Adem, kedileri Sütlaç ve Sufle ile birlikte bol oyunlu bir yaşam sürmeye çalışıyor.

Ece Zeber

Resim yapmayı anne ve babasından öğrendi. Küçüklüğünden beri hep resimle ilgili oldu, kitaplar okudu, çizgi filmler izledi. Balıkesir Güzel Sanatlar Lisesinde Resim, Anadolu Üniversitesi'nde Çizgi Film okudu. Eskişehir'de eşiyle birlikte evinde çalışıyor. Hâlâ çocuk kitapları okuyup resimliyor, hayaller kuruyor.

**Papuduk'a
mektup yazmak
ister misin?**

Posta adresi: Sabancı Vakfı
Sabancı Center
4. Levent 34330 İstanbul

E-posta adresi:
papuduk@sabancivakfi.org

@papuduktavsan

Papuduk ile Çöp Turşusu

Yazan: Tolga Öztoran - Lider Hepgenç

Resimleyen: Ece Zeber

Yayın Hakları

@Süperlatif

f t i /tekirkitap

Tekir Kitap

Kılıçalı Paşa Mahallesi
Altın Bilezik Sokak Pera Ap.
No: 9 Daire: 2
Beyoğlu / İstanbul
www.tekirkitap.com
info@tekirkitap.com

Yayın Koordinatörü: Selda Çilingir

Editör: Didem Demir

Grafik Uygulama: Veli Okulan

Danışman: Prof. Dr. Feyza Çorapçı

Baskı:

Optimum Basım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mah. Doktor Ali Demir Cad.
No: 51/1 - 34295
Küçükçekmece / İSTANBUL
Sertifika No: 41707
Tel: +90 212 463 71 25

1. Baskı / Mart 2022

4. Baskı / Şubat 2023

ISBN: 978-625-7290-28-9

Sertifika No: 47769

SABANCI VAKFI

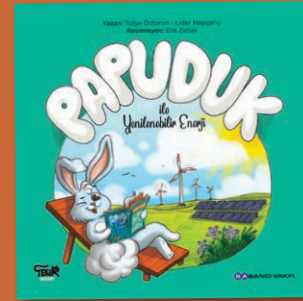
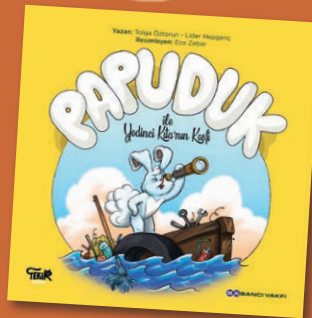
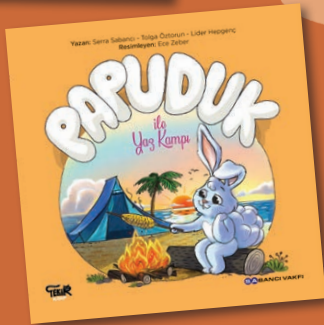
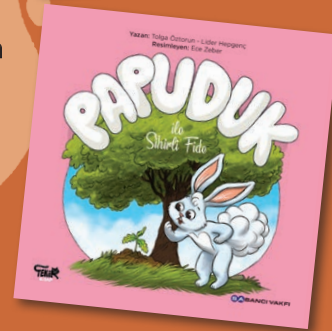
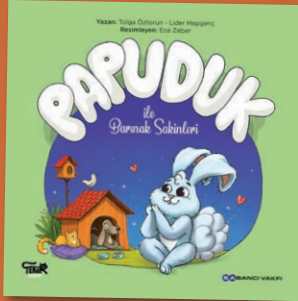
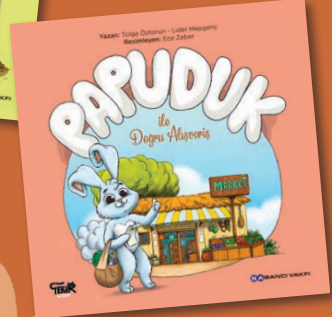
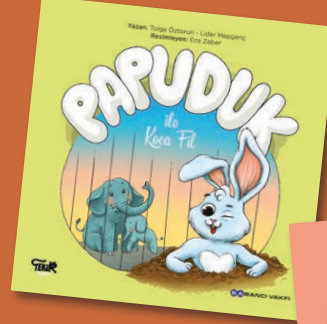
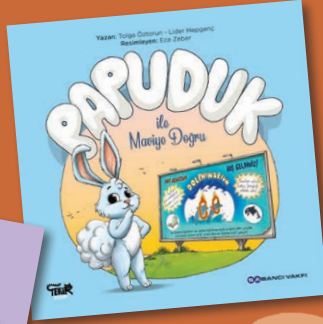
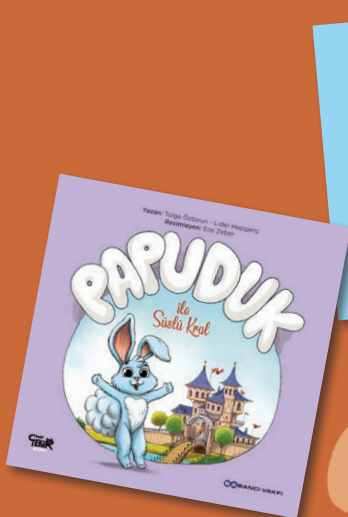
**TEKİR
KITAP**

**Hediye dir,
para ile
satılmaz.**

Bu eserin bütün yayın hakları saklıdır.

Yayınevinden yazılı izin almadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz,
hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Tekir Kitap; Süperlatif Ltd. Şti.'nin tescilli markasıdır.

Papuduk'un yaşadığı ormanda dayanılmaz bir koku vardır. Kahramanımız gittikçe artan kokuyu takip edince dev çöp yığınlarıyla karşılaşır. Orman sakinleri bu sorunun nasıl çözülebileceğini tartışırken Kokopelli gelir. Kokopelli, "Çöp Turşusu" yani "Bokaşi Kompostu" yaparak toprak elde edebileceklerini söyler. Sen de organik çöpleri dönüştürüp toprak elde etmek ister misin?

ISBN 978-625-7290-28-9

Bandrol uygulamasına ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

SABANCI VAKFI

